

benim sesim

İNSAN SAĞLIĞININ VE DOĞAL ÇEVRENİN
TEHLİKELİ KİMYASAL
MADDELERDEN DAHA İYİ KORUNMASINI,
NASIL SAĞLAYABİLİRSİNİZ?

KİMYASAL REAKSİYON

KİMYASAL MADDELERİN KONTROLÜNDE, YENİ BİR BAŞLANGIÇ: DOĞAL ÇEVREDEKİ TEHLİKELİ KİMYASAL MADDELER VE BUNLARIN SAĞLIĞINIZI NASIL ETKİLEDİĞİ SİZİ ENDİŞELENDİRİYOR MU? KİMYASAL MADDELERİ DÜZENLEYEN AVRUPA BİRLİĞ'NİN YENİ YASAL DÜZENLEMESİNDEN HABERDAR MISINIZ? 'REACH'¹ OLARAK BİLİNER. BU YASANIN HAZIRLANMASI DOKUZ YIL ALDI VE, DOĞAL ÇEVRENİN VE SAĞLIĞIN YARARINI GÖZETEN TEMSİLCİ GRUPLAR VE KİMYASAL SANAYİ SEKTÖRÜ ARASINDA 'AVRUPA TARİHİNİN EN VAHŞİ LOBİ SAVAŞININ' MEYDANA GELMESİNE NEDEN OLDU. REACH'İN HAZIRLANMASI SÜRECİNDE BELKİ SİZ DE DAHİL BİR ÇOK İNSAN KENDİ HÜKÜMETLERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDEKİ TEMSİLCİLERİYLE TEMASA GEÇEREK DOĞAL ÇEVREYE VE İNSAN SAĞLIĞINA ZARARLI OLAN TEHLİKELİ KİMYASAL MADDELERİN² ZARARLI ETKİLERİNDEN DAHA İYİ KORUNMAYI TALEP ETMİŞLERDİR.

1 | Kimyasal Maddelerin Kaydı, Değerlendirilmesi, Onayı ve Sınırlandırılması, 1 Haziran 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

2 | Birçok insan, 'Kimyasal Reaksiyon' adlı internet sayfası (Avrupa Çevre Bürosu, Friends of The Earth Avrupa ve Greenpeace ortak projesi olarak oluşturuldu, www.chemicalreaction.org) aracılığıyla AB Parlamentosu'ndaki ulusal temsilcilerine ve Avrupa Komisyonu'na yazı yazmış ya da WWF'nin DETOX kampanyası içerisinde yer almışlardır (www.panda.org/eu).

Tüm zorluklara rağmen, REACH yasasının son hali, kimyasal maddelerin düzenlenmesine yönelik olarak yeni bir yaklaşımın ilk adımlarını atmayı başardı. Yasaya göre, üreticiler kullandıkları kimyasal maddelerinin zararsız olduğunu göstermekle yükümlü kılınıyor, kamu ürünlerde kullanılan bazı tehlikeli maddeler hakkında bilgi edinme hakkına kavuşuyor ve çok tehlikeli kimyasal bazı maddelere alternatif maddelerin bulunması halinde bunların yerine yenilerinin ikame edilmesi sağlanıyor.

Ayrıca Kimyevi Maddeler Endüstrisi tarafından yürütülen lobi faaliyetleri nedeniyle, REACH yasasının birçok boşlukları ve kesin olmayan hükümleri de var. Ancak yine de önümüzdeki birkaç yıl içinde REACH'in uygulanma sürecini, onu daha da iyileştirebilme yönünde etkileyebiliriz. Ayrıca yasanın bize sağladığı yeni şartlardan yararlanabilir , işletmelerin proaktif olmalarını ve mümkün olan her durumda tehlikeli kimyasal maddeleri yavaş yavaş kullanımdan kaldırmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yapabiliriz.

tekstiller

ALEV ALMAYI GECİKTİREN BROMÜRLÜ MADDELER (BFRler)

Mobilyaların kumaşlı kaplamalarında (salon kanepeleri vb.) ve plastiklerde (bilgisayarlar ve cep telefonları vb.) alevin yayılmasını yavaşlatmada kullanılmaktadır. Kullanımda olan BFRler besin zincirinde birikmekte ve dayanıklılık arz etmekte olup bunların birkaç tanesinin hormon sistemine de karıştığı tespit edilmiştir. Hayvan rahminin PBDEler (Poli Bromlu Difenil Eterler) ile temasa geçtiği durumlarda bunun kemik ve beyin gelişiminde anormalliklere neden olduğu tespit edilmiştir.

SORUN NEDİR?

Kimyasal maddelerin doğal çevrede ve insan sağlığında yarattığı etkiler konusuna kamuoyunun ilgisi giderek artmaktadır. İnsan yapımı kimyasal maddeler yalnızca geniş doğal çevrede var olan bir sorun değil, aynı zamanda oda spreyleri, vücut bakım ve temizlik ürünleri gibi günlük tüketim malzemeleri ile ve hatta mobilya, elektronik eşyalar, mutfak beyaz eşyaları, elbiseler ve oyuncaklar gibi pek zararlı maddeler içermez gibi görülen şeyler ile evlerimize giriyor.

Bu maddelerin bir çoğu doğal çevreye karışmakta ve vahşi doğada, örneğin foklarda, kutup ayılarında ve bizim vücutlarımızda birikmektedirler. Bir çoğu değişik sağlık sorunlarıyla örneğin Alerjilerle, düşük doğurganlıkla, çocuk gelişiminde olumsuz etkilerle, genetik yapımızda tahribatla ve kanserle ilişkilendirilmektedir. Hepimiz bu maddelere maruz kalıyoruz, ancak anne karnındaki doğmamış bebekler ve küçük çocuklar kimyasal maddelere karşı en hassas olanlardır. Bu maddeler annenin vücudu, hava, toz ve gıdalar aracılığıyla onlara taşınmaktadır.

Çok tehlikeli kimyasal maddeler, REACH kapsamında 'çok dikkat edilmesi gereken maddeler'* olarak adlandırılmaktadır. Avrupa Birliği, ithalatçılara ve üreticilere zorunlu yükümlülükler getiren ve temel tüketicilere eğer bunları kullanmaya devam etmek istiyorlarsa özel onay belgesi isteme olanağı tanıyan çok dikkat edilmesi gereken maddeler listesi oluşturacaktır. REACH, bazı tehlikeli maddelerin alternatifleri varsa bunların yerine zararsız olanların ikame etmeleri noktasında şirketlere zorunluluk getirebildiğinden, kimi zaman onay talepleri red edilebilir.

'ÇOK DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN MADDELERİN' LİSTESİ, HELSİNKİ'DE YENİ OLUŞTURULAN AVRUPA KİMYASALLAR AJANSI TARAFINDAN OLUŞTURULACAKTIR. ÇEVRE, SAĞLIK VE TÜKETİCİ ÖRGÜTLERİNİN KAYGI DUYDUĞU KİMYASAL MADDELERİN BAZILARI BU REHBER İÇERİSİNDE YER ALMAKTADIR.

- * Bunlar, aşağıdaki sınıflandırmalar / kategorilerin herhangi biri içerisinde yer alanlardır:
- Kanserle neden olurlar, genetik yapıyı tahrip ederler yada üremeye karşı toksiktirler (CMR),
 - Dayanıklılırlar, besin zincirinde birikirler (bio-accumulative) ve toksiktirler (PBT)
 - Çok dayanıklılırlar ve besin zinciri içerisinde çok yüksek düzeyde birikirler (vPvB) veya,
 - Doğal çevre ve insanlar üzerindeki muhtemel ciddi etkileri bilimsel delillerle ispatlanmış olup tek tek örneklerle yukarıdaki listede açıklanan ve hormonal sistemi de bozan maddeleri içermektedir.

Kimyasallar politikasında ciddi bir değişimi getiren yasa ile, çok sorunlu olduğu bilinen belirli kategorilerin kullanımı özel lisans temini şartına bağlanmıştır.

güzel kokular

SENTETİK MİSKLER

Sabun, şampuan ve parfüm gibi kozmetik ürünlere ve aynı zamanda da deterjanlara, elbise yumuşatıcılara, temizlik maddelerine, oda spreylere ve diğer ev temizlik ürünlerine güzel koku kazandırmak için kullanılmaktadırlar. Yaygın olarak kullanılan polisilik kokular, dayanıklı kimyasal maddeler olup besin zinciri içerisinde birikmekte ve balıkların, amfibi hayvanların ve memelilerin hormonal sistemine karışabilmektedirler.

YENİ YASADAKİ BOŞLUKLARI KAPATMAK

REACH halen birçok yetersizlikleri içinde barındırmaktadır. Bazı tehlikeli kimyasal maddelerin kullanımı, zararlı olmayan alternatifleri olsa bile halen devam edecektir. Bunların arasında hormonal sistemi bozan, kansere neden olan, genetik yapı ve üreme sisteminde tahribata neden olan kimyasal maddeler de yer almaktadır.

Tüm kimyasal maddelerin ithalatçıları ve üreticileri REACH'e göre bu maddeleri kaydetmek ve belirli sağlık ve güvenlik testlerinden elde edilen bilgileri sağlamak durumundadırlar. İstenilen bilgilendirme genellikle sözkonusu maddenin yıllık üretim miktarına bağlı olarak yapılmaktadır. Ne var ki, 1 ila 10 ton arasında piyasaya sürülen kimyasal maddeler hakkında şirketlerin vermeleri gereken bilgiler oldukça sınırlıdır ve yıllık 1 tonun altındaki miktarlar için şirketler, bu maddelerin zararlarını rapor etmekle zorunlu olmayıp yalın bilgilendirme de bunların zararsız oldukları konusunda bir garanti vermemektedir.

REACH henüz değiştirilemez durumda değildir. Özellikle de belirli bazı elementlerin yeniden değerlendirilecek olması önümüzdeki yıllarda REACH'ın daha da iyileştirilmesine olanak sağlamaktadır. Örneğin 2013 yılında Avrupa Birliği hormonal sisteme karışan maddelerin zararsız olan alternatifleriyle her durumda ikame edilmesi konusunda karar verecektir. Diğer fırsatlar ise şirketlerin sağladığı güvenlik bilgilerinin, tüketicilerin çok çeşitli zararlı maddeler konusunda bilgi edinme hakkına sahip olup olmayacakları ve yasal düzenlemeye başkaca kimyasal maddelerin eklemesi yada çıkarılması konularının yeniden değerlendirilecek olmasıdır. Gelecekte çevre, sağlık ve tüketici gruplarının bu kritik dönüm noktalarında aktif durumda olacaklarından ve size yardım etmeniz için çağrıda bulunacaklarından emin olabilirsiniz.

DİKKAT! REACH'İN DAHA DA GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BU FIRSATLARI KİMYEVİ MADDELER SANAYİSİ SEKTÖRÜ KENDİ LEHLERİNE ÇEVİRME KONUSUNDA TEŞEBBÜSLERDE BULUNABİLİR.

plastikleřtiriciler

FTALATLAR

yumuşatıcı olarak, oyuncaklar gibi birçok PVC plastik ürünlerinde, çözücü ve kalıcılaştırıcı olarak kozmetik ve vücut bakımı ürünlerinde, alkol nötrleştirici olarak parfümlerde en geniş anlamda kullanılmaktadırlar. Yeryüzünün doğal çevresinde en yaygın olan kirlenmeye neden olmakta ve bunlardan bazılarının üreme sistemine karşı toksik olduğu, hayvanların döllenme yetisini zayıflattığı, gelişmeye etkisinin olduğu ve hormonal sistemi düzensizliğe uğrattığı bilinmektedir.

YENİ YASAYI KULLANMAK

REACH'ın sağladığı önemli olanaklardan biri de, şirketlerin tüketicinin kullandığı ürünün 'çok dikkat edilmesi gereken maddeler' içerip içermediği konusunda bilgilenebilmeye yönelik taleplerine yasal olarak yanıt vermek durumunda olmalarıdır. Avrupa Birliği'nin 'çok dikkat edilmesi gereken maddeler' listesini ilk kez ilan etmesinden itibaren (bu 2009 yılından itibaren uygulamaya girecektir), Avrupa Birliği pazarında ürün satın alan her kişi malın pazarlayıcıları ve üreticileri ile temasa geçerek listede ilan edilen, problem yaratıcı maddelerin ürünlerinde yer alıp almadığı konusunda bilgi talep edebileceklerdir.

Tarih

Sayın İlgili ,

Avrupa Kimyasal Maddeler Yeni Düzenlemesi REACH'e dayanarak, XX ürününüzde veya bunun ambalajında REACH'in "çok dikkat edilmesi gereken maddeler" listesindeki maddelerden kullanıp kullanılmadığı konusunda bilgi edinmek amacıyla size bu yazıyı yazıyorum.

XX ürününüzde ve ambalajında bu maddeler bulunmakta mıdır? Bu maddelerin isimleri hakkında bilgi edinmek isterim.

REACH'de öngörülüyor üzere 45 gün içinde bu bilgilerin tarafıma iletilmesinden memnuniyet duyuyorum.

Aynı amaçla kullanılabilir ve de bu tür tehlikeli olma ihtimali olan kimyasal maddeleri içermeyen ürünler sağlamaya yönelik ne gibi bir adımlar attığınıza ilişkin bilgilendirilmek de beni ayrıca memnun edecektir.

Saygılarımla

Avrupa Kimyasallar Ajansı- Helsinki

Annankatu 18, 00120 Helsinki, Finlandiya
www.echa.europa.eu

Sizin ulusal tüketici yada doğal çevre örgütünüz.

LİSTEDE YER ALAN MADDELER KONUSUNDA
BİLGİ TALEP EDEN ÖRNEK MEKTUP

Şüphesiz, şirketlere bu konuda baskı uygulamak için 2009 yılını beklemek zorunda değilsiniz. REACH'den bağımsız olarak, sorumluluk sahibi ürün pazarlayıcılarının ve üreticilerinin kullandıkları tehlikeli maddeler konusunda sizleri bilgilendirmeleri gerekir. Gerçekten de, REACH'in uygulamaya geçmesinin öncesinde bir çok şirket, tüketicilerin yoğun ilgisinden dolayı 3 tehlikeli maddelerin yerine alternatif maddeler kullanmaya başlamış durumdadırlar. Kamuoyu baskısı çoğu zaman düzenlemelerden daha hızlı işlev kazanmaktadır. REACH'in kabulünden önce bile, şirketler insanların şimdiden güvenli ürünler talep ettiklerini bilmelidirler.

Tüketiciler olarak bu mektup örneğini kullanarak, insanların satın aldıkları ürünlerin güvenilirliği konusunda çok duyarlı olduğu noktasında şirketlere güçlü mesajlar gönderebilir ve böylelikle onları tehlikeli maddelerin kullanımından uzak tutup güvenli, zararsız alternatifler geliştirmeye yönlendirebilirsiniz. Bu aynı zamanda yasayı düzenleyenlere kimyasal maddelerin güvenliği konusunda kamuoyu ilgisinin var olduğunu gösterecek ve onları REACH'in sağladığı olanakları geleceğe dönük olarak daha da geliştirmeleri için teşvik edecektir.

PERFLOROKARBONLAR (PFCler)

Ütü ve tencerelerde yapışmayı önleyici yüzey kaplamalarının yapılması, fast food yiyeceklerde ve mikrodalga fırınlar için patlamış mısır ambalajlarında, aynı zamanda halı, tekstil ürünleri ve boyalarda leke önleyici olarak kullanılmaktadırlar. PFCler, doğal çevrede kalıcıdır, toprakta ve hayvanların vücut dokularında yapılanabilirler. Bunlardan bazılarının hayvanlara karşı toksik olduğu, omurgasız tatlı su hayvanlarının üremelerine zarar verdiği, balıkların ve memeli hayvanların karaciğerlerini tahrip ettiği bilinmektedir. Ayrıca bu maddeler diğer toksik kimyasal maddelerin toksikliğini ve absorbe edilmesini hızlandırıyor olabilirler.

yapışmayı önleyiciler

REACH, AB ÜYESİ OLMAYAN AKDENİZ ÜLKELERİ İÇİN DE OLANAKLIDIR

Ek olarak REACH, AB üyesi olmayan Akdeniz ülkelerinin, gelişmiş yada gelişmekte olan ülkelerin ve ekonomik geçiş süreci içinde olan ülkelerin, kimyasal maddelerin insanlara ve doğal çevreye olan zararları konusunda bilgilenmeleri ve bu bilgilerin genelleştirilmesinden faydalanması amacını başarıyla gerçekleştirmiştir. Neyse ki, halihazırda kimyasal maddelere ilişkin var olan bilgi alt yapısına ulaşmak, özellikle AB üyesi olmayan Akdeniz ülkeleri, için önem arz etmektedir. Böylelikle ‘yeniden tekerleği icat etmek’ ya da kimyasal maddelere ilişkin test edilmiş hazır bilgiler sayesinde bu maddeleri yeniden test etmek için zaman kaybının da önüne geçilmektedir. Bu bilgilerin birçoğunun ve bu bilgilerin kullanımının alt yapısının, REACH çatısı altında daha iyi organize edilerek daha bütünsel, kalıcı ve hazır hale gelmesi umulmaktadır. EMP’nin yapısı dahilindeki programın tamamlanması 2010 yılından itibaren Akdeniz Serbest Ticari Bölgesi’nin doğrudan yada dolaylı olarak işlev kazanması, REACH’in sağladığı olanağın daha da yakından takibine olanak sağlayacaktır.

Kimyasal maddelerin kullanımının yönetimi konusunda özellikle yasal düzenleme yapma sürecinde olan ya da varolan yasaları yeniden gözden geçiren ülkeler ya da bölgeler için REACH –SAICM* ile bağlantılı olarak-, ülke koşullarına uygun düzenlemeler gerçekleştirmelerinde yararlı bir işlev görebilir.

AB ülkelerinden AB üyesi olmayan ülkelere taşınan sanayi dalları –tekstil sanayisi gibi- için REACH gibi yasal düzenlemeler, iş güvenliğinin ve gereksiz mesleki rahatsızlıkların önüne geçmek için gerekli bilgiyi ve teşviki sağlayarak gayri resmi bir çatının oluşmasını sağlayabilir. Bu yasalar, bu bilgileri kullanan ülkelerin, vatandaşlarının ve ülkenin doğal çevresini korumakta duyarlı ve istekli olmaları sayesinde hayat bulacaktır.

Şüphesiz, kimyasal maddelerin kullanımının yönetimi, insan sağlığı ve çevrenin güvenliğini etkili bir şekilde öne çıkarabilmesi için uzun vadede gönüllü biçimler yerine katı yasalara dayanmak durumundadır. AB üyesi olmayan Akdeniz ülkelerinin hükümet dışı tüketici ve çevre örgütleri ve sivil toplum bir bütün olarak bu anlamda önemli bir rol oynayabilirler. Örneğin, REACH gibi var olan yasalardan elde edilmiş olan olumlu pratikleri referans alıp, hükümet ve parlamento düzleminde lobi faaliyeti gerçekleştirerek ses getiren sistemler hayata geçirmelerini talep edebilirler.

* Kimyasal Maddelerin Kullanımının Uluslararası Yönetimine Stratejik yaklaşım (SAICM), 2006 yılında kabul edilen uluslararası bir politik çerçeve olup, 2020 yılına kadar doğal çevre ve insan sağlığında olumsuz etkiler yaratan maddelerin kullanımının ve üretiminin asgari düzeye indirilmesine ilişkin Johannesburg Dünya Anlaşması’nın hedeflerinin gerçekleştirilmesinin sağlanmasını ve kimyasal maddelerin kullanımının yönetiminin önemli oranda teşvik edilerek desteklemesini hedeflemektedir.

REACH halen mükemmel olmaktan uzak ancak biz bunu, şirketleri günlük tüketim maddelerinde zararlı maddeleri kullanmaktan uzak tutmak için kullanabiliriz. Ayrıca bu yasayı geliştirmek için çalışabiliriz ki böylelikle, alternatifleri olan zararlı maddelerin kullanımı engellenmiş olur.

Güvenlikli maddelerden herkes yarar görecektir, özellikle gelecek nesiller ve doğal çevre.

DAHA FAZLA BİLGİ EDİNMEK İÇİN “NAVIGATING REACH: AN ACTIVIST’S GUIDE TO USING AND IMPROVING THE NEW EU CHEMICALS LEGISLATION”, WWW.CHEMICALREACTION.ORG

KİMYASAL REAKSİYON

Kimyasal Reaksiyon EEB, FoEE ve Greenpeace ortak projesidir.

HEMEN ŞİMDİ ZARARLI KİMYASAL MADDELERİ GÜVENLİKLİ ALTERNATİFLERİYLE DEĞİŞTİRİN !

European Environmental Bureau
Boulevard de Waterloo 34
1000 Bruxelles, Belgio
email: eeb@eeb.org
www.eeb.org/activities/chemicals/Index.htm

**Friends of
the Earth
Europe**

Friends of the Earth Europe
Rue Blanche 15
1050 Bruxelles, Belgio
email: info@foeeurope.org
www.foeeurope.org/safer_chemicals/Index.htm

GREENPEACE

Greenpeace International
Ottho Heldringstraat 5
1066 AZ Amsterdam, Paesi Bassi
email: supporter.services@int.greenpeace.org
www.greenpeace.org/international/campaigns/toxics

The European Consumers' Organisation
Bureau Européen des Unions
de Consommateurs
Avenue de Tervueren, 36
1040 Bruxelles, Belgio
email: consumers@beuc.eu
www.beuc.eu

Health & Environment Alliance
28 Boulevard Charlemagne
1000 Bruxelles, Belgio
email: info@env-health.org
www.env-health.org

International Chemical Secretariat
28 boulevard Charlemagne
1000 Bruxelles, Belgio
email: info@chemsec.org
www.chemsec.org

Women in Europe
for a Common Future
PO Box 13047
3507 LA, Utrecht, Paesi Bassi
email: wecf@wecf.org
www.wecf.org

WWF European Policy Office
36 Avenue de Tervuren, Box
12
1040 Bruxelles, Belgio
email: wwf-epo@wwfepo.org
www.panda.org/eu

Bu MIO-ECSDE yayını "Benim Sesim" isimli Ağustos 2007' de yayınlanan Kimyasal Reaksiyon el kitabının bir çevirisidir. Madeleine Cobbing (yazar ve editör) ile işbirliği içinde Sandra Jen, Mecki Naschke (EEB), Helen Perivier (Greenpeace International), Aleksandra Kordecka (FoEE), Dr Nadia Haiama (Greenpeace Avrupa), Dr Ninja Reineke (WWF), Justin Wilkes (WWF), Laura Degallaix (BEUC), Dr Lisette van Vliet (HEAL), Grazia Cioci (EEB). Sorumlu Editör: John Hontelez.

Kimyasal Reaksiyon, Friends of the Earth, Greenpeace ve Avrupa Çevre Bürosu (EEB) tarafından Sigrud Rausing Trust'ın finansal desteği ile gerçekleştirilen ortak bir projedir. Proje ortakları MIO-ECSDE'ye bu yayının tercüme hakkını vermişlerdir. Bu tercümenin ve orjinal grafikteki değişikliklerin sorumluluğu ise MIO-ECSDE'ye aittir.

Mediterranean Information Office for Environment, Culture and Sustainable Development
12, Kyrristou str. 10556 Athens, Greece email: info@mio-ecsde.org www.mio-ecsde.org

Avrupa Komisyonu, Çevre Genel Müdürlüğü tarafından eş-finance edilen
"Avrupa-Akdeniz Bölgesinde Kimyasalların Sürdürülebilir Yönetimi'ne Ulaşmak"
projesi kapsamında orjinal metinden çeviri ve 11 sayfa MIO-ECSDE'nin katkısıyla
gerçekleştirilmiştir. Daha fazla bilgi için aşağıdaki web sitesini ziyaret edebilirsiniz
www.mio-ecsde.org İletişim: Barbara Tomassini